

Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2026

Kasvatus- ja opetuslautakunta 09.12.2025
978/00.01.02/2025

Valmistelija talouspäälikkö Kari Auvinen, sivistysjohtaja Nina Lehtinen

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 26.11.2025 talousarvion vuodelle 2025. Valtuuston talousarviopäätöksen jälkeen kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät hallintosäännön mukaisesti palvelusuunnitelmat, joilla pannaan toimeen kunnanvaltuuston hyväksymä talousarvio. Kunnanhallituksen, lautakuntien ja muiden toimielinten toiminnan on perustuttava valtuuston päättämiin talousarviomäärärahoihin ja tekstikirjauksiin.

Palvelusuunnitelmakäsittelyllä valtuuston hyväksymä lautakunnan määräraha- ja tuloarviokokonaisuus jyvitetään toimielimen alaisille tehtävä- ja vastuualueille. Esityslistan liitteissä on esitetty eriteltyinä:

- käyttötalouden ulkoiset määrärahat ja tuloarviot vastuualueittain
- sisäiset määrärahat ja tuloarviot + vyörytyserät
- listaus toimielimen tehtävä- ja vastuualueiden esihenkilöistä.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelusuunnitelman perustelut

Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisen palvelusuunnitelman tehtäväalueille on laadittu kuntastrategiaan perustuvat talousarviotavoitteet. Palvelusuunnitelmassa esitetään myös tehtäväalueiden keskeisimmät vuoden 2026 palveluihin ja toiminnan järjestämiseen liittyvät painopisteet/toimenpiteet.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Talousarviovuoden toiminnallisina painopisteinä ovat oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen, ennaltaehkäisevien toimintamallien vahvistaminen, palvelurakenteen kustannustehokas kehittäminen sekä turvallisen arjen varmistaminen kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Palvelujen järjestämisessä huomioidaan kunnan taloudellinen tilanne, laskeva oppilasmäärä sekä viime vuosina nousseet kotikuntakorvauskustannukset.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen palvelusuunnitelma mahdollistaa lähtökohtaisesti **nykyisen palveluverkon sekä päätettyjen eilakisääteisten palvelujen ylläpitämisen**, mutta ei sisällä varautumista toimintojen tai palvelujen laajentamiseen eikä muuttuviin palvelutarpeisiin, kuten lasten vaativan tuen määrän kasvuun. Toiminnan kehittäminen keskittyy siten palvelujen kohdentamiseen, vaikuttavuuden parantamiseen ja olemassa olevien resurssien tehokkaaseen käyttöön.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen toimeenpano (opetuspalvelut)

Oppimisen tuen uudistuksen toimeenpano on keskeinen kehittämiskohde. Tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle oikea-aikainen ja joustava tuki painottaen varhaista ja ennaltaehkäisevää puuttumista omassa lähiyhteisössä uuden oppimisen tuen lainsäädännön

toimeenpanoon (ryhmäkohtaiset tukimuodot, oppilaskohtaiset tukitoimet ja tukiopetus)

Resursseja kohdennetaan erityisesti:

- samanaikaisopetukseen ja joustaviin ryhmittelyihin
- pienryhmä- ja osa-aikaiseen erityisopetukseen
- varhaiseen vaativaan tukeen yhteistyössä varhaiskasvatus ja esiopetus
- henkilöstön osaamisen kehittämiseen
- moniammatillisen yhteistyön vahvistamiseen

Maltillisten ryhmäkokojen turvaaminen (opetuspalvelut)

Opetusryhmien kokoja seurataan säännöllisesti ja opetuksen resursointi toteutetaan siten, että ryhmäkoot pysyvät pedagogisesti perustelluilla tasoilla. Ryhmärakenteita ja tuntikehystä suunniteltaessa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevaa henkilöstöä ilman lisäkrytointeja.

Ryhmäkoot: esiopetus 20 oppilasta, vuosiluokat 1–2: 23 oppilasta, vuosiluokat 3–6: 25 oppilasta ja vuosiluokat 7–9: 25 oppilasta

Täyttämättä jätettävät virat ja toimet 1.8.2025 lähtien (opetuspalvelut)

Oppilasmäärän ennakoituun laskuun perustuen jätetään talousarviovuonna täyttämättä neljä (4) luokanopettajan ja neljä (4) koulunkäyntiohjaajan virkaa. Henkilöstömitoitus perustuu oppilasennusteisiin ja palveluverkon kokonaisarvioon. Toiminnan laadun turvaamiseksi resurssit kohdennetaan ensisijaisesti opetuksen perustehtäviin sekä oppimisen tuen järjestämiseen.

Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmän tiivistäminen (varhaiskasvatuspalvelut)

Varhaiskasvatuksen johtamisrakennetta selkeytetään hallinnon sujuvoittamiseksi. Tavoitteina ovat:

- pedagogisen johtamisen vahvistaminen,
- toiminnan koordinoinnin tehostaminen sekä
- resurssien nykyistä parempi kohdentaminen lasten arjen tukemiseen

Kohdennettu poissaoloihin puuttumisen -pilotti (kaikki kasvatuksen ja opetuksen tehtäväalueet)

Palvelualueella käynnistetään kohdennettu poissaoloihin puuttumisen pilotti kolmessa (3) työyksikössä yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Pilotin tavoitteina ovat:

- yhtenäisen varhaisen ja kohtaavan tuen toimintamallin kehittäminen,
- sairauspoissaolojen vähentäminen,
- työkyvyn ja työssä jaksamisen tukeminen,
- työyhteisöjen toiminnan ennakoitavuuden parantaminen.

Tulosten perusteella arvioidaan mallin laajentamisen mahdollisuudet koko palvelualueelle.

Saikantalon iltapäivätoiminnan monituottajamalli (hallinto ja alueelliset palvelut; lasten, nuorten ja perheiden palvelut)

Saikantalossa pilotoidaan iltapäivätoiminnan monituottajamallia, jossa kunnan oman järjestämisvastuun rinnalle tuodaan järjestö- ja yksityisiä palveluntuottajia. Pilotin tavoitteena on:

- toiminnan kustannustehokkuuden parantaminen,
- palvelusisältöjen monipuolistaminen,
- lasten yksilöllisten tarpeiden parempi huomioiminen.

Pilotin aikana seurataan laatua, kustannuksia ja asiakastyytyväisyyttä, ja tulosten perusteella tehdään päätökset mahdollisesta pysyvästä käyttöönotosta.

Puistoruokailun laajentaminen ikäihmisiin ja kouluruokailun kehittäminen (ruokapalvelut)

Puistoruokailua kehitetään ja laajennetaan koskemaan myös ikäihmisiä osana kunnan ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä. Tavoitteena on: edistää hyvää ravitsemusta ja toimintakykyä, vähentää yksinäisyyttä, sekä lisätä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Kouluterveyskyselyn pohjalta kehitetään kouluruokailua yhteistyössä koulujen kanssa ja oppilaiden osallisuutta edistämällä.

Kunnan eteläisen kohtaamispaikan uusi sijainti (Hallinto ja alueelliset palvelut; lasten, nuorten ja perheiden palvelut)

Talousarviovuonna selvitetään kunnan eteläisen kohtaamispaikan uuden sijainnin mahdollisuuksia, yhtenä vaihtoehtona Saikantaloon tilat. Selvityksen tavoitteena on:

- löytää saavutettava ja kustannustehokas toimintaympäristö,
- mahdollistaa monipuolinen matalan kynnyksen toiminta,
- vahvistaa alueellista yhteisöllisyyttä.

Arjen turvallisuusosaamisen vahvistaminen (Opetuspalvelut, ruokapalvelut ja varhaiskasvatuspalvelut)

Koulujen ja varhaiskasvatuksen johdon ja henkilöstön arjen turvallisuusosaamista vahvistetaan järjestelmällisesti koko palvelualueella. Toimenpiteisiin kuuluvat:

- käytännönläheinen turvallisuuskoulutus,
- kriisi- ja uhkatilanteiden toimintamallien päivittäminen,
- riskien arviointi ja ennaltaehkäisevä turvallisuustyö,
- yhteistyö työterveyshuollon ja viranomaistahojen kanssa.

Tavoitteena on lisätä henkilöstön valmiuksia toimia haastavissa tilanteissa ja varmistaa lasten ja nuorten turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö.

Kotikuntakorvausten huomioiminen (opetuspalvelut)

Palvelusuunnitelmassa on huomioitu viime vuosina kasvaneet kotikuntakorvauskustannukset. Määrärahat on kohdennettu siten, että kunnalle lakisääteisesti kuuluvat velvoitteet voidaan täyttää ja oppilaiden opetuksen järjestäminen turvata kustannusten noususta huolimatta.

Muuta

Saikantalo (Päiväkoti Saikka ja Saikan koulu) aloittaa toimintansa Lempäälän Asuntomessujen jälkeen.

Lisäksi digitalisaation edistämistä tuetaan opetushenkilöstön Windows-koneiden, 7. vuosiluokan oppilaiden henkilökohtaisten digilaitteiden sekä alakouluille hankittavien (n. 300 konetta) myötä.

Lempäälän lukion osalta jatketaan opiskelun tukea ja lisätään opinto-ohjausta.

Toimintatuotot

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Kunnan järjestämää aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan kaikilla kunnan kouluilla, mikäli toimintaan osallistuu vähintään seitsemän (7) päivittäistä osallistujaa koulua kohden.

Talousarvion tasapainottamiseksi toiminnan asiakasmaksuja tarkistetaan. 1.8.2026 alkaen aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan 23 % seuraavasti: 120 € => 148 € ja 160 € => 197 € kolmannen maksuluokan pysyessä (yli 85 h) 200 €.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaa päivitetään 2/2026. Samassa yhteydessä tarkistetaan maksualennuksen ja – vapautuksen periaatteita.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin liittyvä lakivalmistelu on valtakunnallisesti käynnissä. Mahdolliset muutokset maksuihin huomioidaan kunnassa sen jälkeen, kun uusi lainsäädäntö ja siihen liittyvät tarkemmat säädökset ovat vahvistuneet.

Yhteenveto

Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen palvelusuunnitelma turvaa nykyisen palveluverkon toiminnan ja päätettyjen ei-lakisääteisten palvelujen järjestämisen huomioiden samanaikaisesti talouden sopeutustarpeen ja kustannuskehityksen. Suunnitelma ei kuitenkaan mahdollista palvelujen laajentamista eikä varautumista merkittävästi muuttuviin tarpeisiin, kuten vaativan tuen palvelujen kasvuun. Kehittämistoimet kohdistuvat siten nykyisten resurssien vaikuttavaan käyttöön, toimintamallien kehittämiseen sekä ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistamiseen. Vuoden 2024 ja 2025 sopeutustoimien vaikutukset.

Lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetti

Kasvatuksen ja opetuksen palvelusuunnitelmasta vuodelle 2026 on laadittu lapsivaikutusten arviointi, jossa tarkastellaan suunnitelman vaikutuksia lasten hyvinvointiin, yhdenvertaisuuteen, turvallisuuteen ja palvelujen saavutettavuuteen.

Arvioinnin perusteella palvelusuunnitelmalla on kokonaisuutena myönteinen vaikutus lasten kasvu- ja oppimisolosuhteisiin. Oppimisen tuen vahvistaminen, maltilliset ryhmäkoot, turvallisuusosaamisen kehittäminen, kouluruokailun ja puistoruokailun kehittäminen sekä henkilöstön

työhyvinvoinnin tukitoimet edistävät lasten hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta.

Arvioinnissa tunnistetaan myös riskejä, jotka liittyvät talouden sopeutustoimiin ja resurssien rajallisuuteen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotus voi heikentää pienituloisten perheiden lasten osallistumismahdollisuuksia, ja neljän opettajan sekä neljän koulunkäyntiohjaajan tehtävien täyttämättä jättäminen vähentää reagointikykyä tilanteissa, joissa tuen tarve äkillisesti kasvaa. Suunnitelma ei myöskään mahdollista varautumista vaativan tuen tarpeiden kasvuun.

Arvioinnin johtopäätöksenä todetaan, että palvelusuunnitelman toimeenpanoa tulee seurata erityisesti seuraavien kokonaisuuksien osalta:

- aamu- ja iltapäivätoiminnan maksukorotusten vaikutus lasten osallistumiseen ja perheiden yhdenvertaisuuteen
- oppimisen tuen tarpeiden kehittyminen ja resurssien riittävyys
- turvallisuusosaamisen kehittämistoimien toteutuminen
- vaativan tuen tarpeen mahdollinen kasvu

Arviointi tukee päätöksentekoa ja ohjaa resurssien kohdentamista niin, että lasten etu voidaan huomioida taloudellisesti tiukassa tilanteessa. Lisäksi pykälän liitteenä on Lempäälän kunta TA 2026 –lapsibudjetti.

Vuoden 2026 talousarvion kasvatuksen ja opetuksen palvelusuunnitelman toteutumiseen vaikuttaa tämän kokouksen pykälässä 124 (Vuoden 2025 talousarvion kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen palvelusuunnitelman tarkistus ja vuoden 2025 sopeutustoimien arviointi) päätetyt asiakohdat. Käytännössä kohdentamattomien lisäsopeutusten (TA2025) ja tasopalkkajärjestelmään siirtymisen vaikutus tulee olemaan todellinen haaste palkkojen riittävyydelle myös vuonna 2026. Käytännössä tämä edellyttää palvelutoimintojen sopeuttamista ja henkilöstön vähennyksiä.

Ilmastovaikutukset

Vuoden 2026 talousarvion valmisteluprosessin yhteydessä on korostettu myös ilmastovaikutteisten asioiden tunnistamista jokaisen toimielimen palvelusuunnitelmista. Ilmasto- ja energiajärkeä -kärkihankkeessa eri palvelualueet ja tytäryhtiöt ovat tunnistaneet toimia, joilla on vaikuttavuutta eri päästösektoreiden CO₂-päästöjen alenemaan. Merkittävimmät toimet kohdistuvat seuraaviin päästösektoriluokkiin:

- kaukolämpö, kulutussähkö ja muu lämmitys
- tie- ja raideliikenne
- hiilinielut ja ilmastomuutokseen sopeutuminen

Jotta jokainen palvelualue tiedostaa oman roolinsa yhteisessä ilmastotyössä, merkittävimmät toimet ohjeistetaan kirjaamaan näkyviin vuoden 2026 palvelusuunnitelmiin. Osa tunnistettavista ilmastotoimista voi olla myös sellaisia, joiden eurovaikutusta tai päästöaleneman vaikutusta ei voida vielä tässä vaiheessa todentaa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisessa toiminnassa on tunnistettu esimerkiksi seuraavat ilmastotoimet:

- kestävä koulumatkaliikkumisen edistäminen
- Ilmastotosuri -toiminnan laajentaminen peruskouluihin
- energiasäästökasvatuksen edistäminen

- kouluruokailun kehittäminen
- hybridityön mahdollistaminen

Hallintosäännön mukaisesti esihenkilöille vahvistuu palvelusuunnitelman päätöksellä laskujen ja sisäisten erien hyväksymisoikeus. Muut mahdollisesti tarvittavat laskujen hyväksymisoikeudet annetaan hallintosäännön mukaisesti erillisellä palvelualueen johtajan viranhaltijapäätöksellä. Palvelualueiden johtajien laskujen hyväksymisoikeudet annetaan erillisellä kunnanjohtajan viranhaltijapäätöksellä.

Liitteet:

KaOp Palvelusuunnitelma

KaOp Palvelusuunnitelma 2026 sisäinen

KaOp Palvelusuunnitelma 2026 ulkoinen

KaOp Tehtävä- ja vastuualueiden esihenkilöt 2026

Lempäälän kunta TA 2026 –lapsibudjetti

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 9 luvun 2 §:n mukaan yhdyskuntalautakunta hyväksyy talousarvioon perustuvan palvelusuunnitelmansa.

Lisätietoja: sivistysjohtaja Nina Lehtinen, puh. 050 383 9789

Sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Päätösehdotus

Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää

1. hyväksyä vuoden 2026 talousarvion palvelusuunnitelman määrärahat ja tuloarviot vastuualueittain liitteiden mukaisesti;
2. merkitä tiedoksi, että vuoden 2026 talousarvion kasvatuksen ja opetuksen palvelusuunnitelman toteutumiseen vaikuttaa tämän kokouksen pykälässä 124 (Vuoden 2025 talousarvion kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen palvelusuunnitelman tarkistus, vuoden 2025 sopeutustoimien arviointi sekä kasvatus- ja opetuslautakunnan esitys kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisten meno- ja tuloylitysten osalta) päätetyt asiakohdat;
3. todeta talousarvion tehtävä- ja vastuualueista vastaavat esihenkilöt liitteen mukaisesti;
4. merkitä tiedoksi, että tehtäväalueiden esihenkilöt tarkistavat puolivuositain sitovien sisäisten erien ajantasaisuuden;

Päätös

Tiedoksi

talouspalvelut, hallinnon suunnittelija, kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen johtoryhmä